

IPB-transparant – jaargang 5 – nr 1 – oktober 2001 – driemaandelijks tijdschrift van het Interdiocesaan Pastoraal Beraad – Guimardstraat 1 – 1040 Brussel – tel. 02/509 96 87 – fax 02/509 96 09 – e-mail ipb@kerknet.be – website www.ipbsite.be – rek. 784-5832889-14

*verantwoordelijke uitgever: Leon Van Luchene
afgiftekantoor: Brussel 4*

Voorstel van indeling voor zover mogelijk... (geen inhoudstafel)

- p. 1 editoriaal
*Ecce homo
- p. 2 *Voor u ben ik bisschop, met u ben ik christengelovige
- p.2 (en 3) *Bisschoppen móeten uitleggen: geen vrouwelijke diakens
(dit artikel in nabijheid van ‘Voor u ben ik bisschop,...’)
– sluit bij elkaar aan
- p. 3 *Weekend jonge verkeersslachtoffers (+tekening affiche)
*Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid
- p. 4 *Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid – vervolg
*Stilte-atlas (+ cover)

Editoriaal

ECCE HOMO -omwille van de kwetsbare mens

Rond de tragedie in New York

Jalozai is de naam van de hel deze ochtend. Een stoffige vlakte waarop meer dan vijftigduizend Afghaanse vluchtelingen wachten op wat komen gaat. Het is zondagochtend, 15 juli, en er staat helemaal niks te gebeuren. De hoop op een beter leven dreef deze mensen met hun kleine bundeltjes kleren en korans uit hun door oorlog en droogte geteisterde land. Pakistan biedt hen voorlopig echter enkel zand en verveling. Mohammed Ghani is het wachten beu. Hij keert terug naar Afghanistan. Als ik hem vraag waarom hij, samen met vijfenzestig andere gezinnen die ongewone stap zet, wijst hij naar de loden hemel en zegt: 'Very sun!' Met een heel gezin onder een zeiltje, bij vijfenveertig graden Celsius, niks om handen, dat ziet Mohammed niet meer zitten. Dan nog liever nog de onzekerheid van zijn geboortedorp.

Twee maanden later, zondagmiddag 16 september, zit ik thuis voor mijn computerscherm om een beschouwing te schrijven over geweld en tegengeweld, over oorlog of vrede, over de kans op menselijkheid na de terroristische aanslagen in de VS. Elke zin die ik schrijf heeft het gelaat van Mohammed Ghani. Nu eens verschijnt zijn wanhopige blik in het vluchtelingenkamp, dan weer zijn zijn hele wezen vol verwachting, enkele uren na ons gesprekje in Jalozai, als de vrachtwagen met zijn gezin de grens over rijdt. Vandaag zit Ghani gevangen in zijn eigen land. Iran heeft de grens gesloten -er verblijven al zo'n twee miljoen Afghaanse vluchtelingen in dat land. Pakistan heeft de grens gesloten -ook hier wonen minstens twee miljoen Afghanen. Vluchten kan niet meer. Mohammed, zijn vrouw, zijn kinderen en zijn vijftientig miljoen landgenoten komen op dit moment niet voor op de strategische kaarten waarmee in Washington gewerkt wordt. Toch zijn ook hun levens mensen-levens en zou hun dood bij een eventuele militaire actie even onrechtvaardig zijn als die van de duizenden Amerikanen die vermoord werden op 11 september.

Mohammed Ghani, voor alle duidelijkheid, is een vrome moslim. Hij gelooft wat de koran zegt en hij gelooft de uitleg die de mollah aan de heilige tekst geeft. Het is niet onbelangrijk om dit te benadrukken, want Ghani wil gerespecteerd worden zoals hij is. Hij heeft lak aan begrip voor zijn materiële leed als zijn religieuze overtuiging verworpen wordt. Voor een gesecculariseerde westerling als ik is het een aartsmoeilijke opdracht om onze niet-Europese broeders en zusters voor de volle honderd procent het recht op een eigen levensvisie te geven. Het is moeilijk om niet te denken dat ze uiteindelijk toch onze weg zullen moeten volgen. Toch ligt daar de knoop die we in ons eigen denken moeten ontwarren.

Wie de schok van 11 september wil vertalen in een humanitair antwoord op lange termijn, kan niet voorbijgaan aan de eigen keuzes die mensen in de wereld willen maken. Pleidooien voor terughoudendheid in militaire acties en wijsheid in politiek overleg zijn goed, maar onvoldoende. De menselijkheid van alle zes miljard aardbewoners bevestigen, betekent dat we plaats maken voor zes miljard overtuigingen, dromen, magen, opleidingsbehoeften, verliefdheden, ziektebeelden, communicatievormen. Het is een immense opdracht, maar wie heeft er ooit gezegd dat een rechtvaardige wereld een kwestie was van simpele daden?

De stofwolk boven Manhattan mag het stof in Jalozai niet -nog eens- verdringen. VS-president Bush lanceert een nieuwe kruistocht tegen de vijanden van het Westen. Nogal wat christelijke politici in Europa hebben hun maliënkolder al aangesept en heel wat islamitische extremisten staan klaar om de goddelozen op te vangen. Intussen is er nauwelijks iemand die stilstaat bij de ingewikkelde combinatie van wanhoop en verwachting die Mohammed Ghani van Noord-Afghanistan naar Pakistan en weer terug deden reizen. Is er iemand die de ellende van zijn volk ziet, die de jammerklachten om zijn onderdrukkers hoort, die zijn lijden kent?

Gie Goris
hoofdredacteur van Wereldwijd Magazine

Een relaas van een verblijf van G.G. in Pakistan deze zomer verschijnt in het volgende nummer van Wereldwijd Magazine. Informatie: 02.213 12 70 of www.wereldwijd.be

*****

“Voor u ben ik bisschop, met u ben ik christengelovige” Prioriteiten en oriëntaties over het herderlijk ambt van de bisschop

Net als vele andere organisaties en instellingen hield het IPB, op vraag van de bisschoppen en naar aanleiding van de bisschoppensynode in Rome in oktober 2001, een beraad over het bisschopsambt.

Het eerste deel van de tekst biedt een achtergrondkader om het denken over het bisschopsambt sinds het tweede Vaticaans concilie te situeren. Omwille van twee kerkbeelden die niet met elkaar verzoend zijn, slaagt het concilie er immers niet in om tot een éénduidige visie op het bisschopsambt te komen. In de praktijk leidt dit vaak tot een eenzijdig beklemtonen van het hiërarchisch principe en geraakt de *communio* van gelovigen in de schaduw. Beide elementen zijn echter belangrijk.

Verder bouwend op de verworvenheden van het concilie is dit IPB-beraad een pleidooi voor een goed begrepen hiërarchisch principe, dat vanuit de geloofsgemeenschap gevoed wordt. Het bisschopsambt is een herderlijk ambt; d.w.z. dat het dienst van de leiding is en een bouwsteen van gemeenschapsvorming. Door hun wijding beschikken bisschoppen over de sacramentele volmacht om in naam van Jezus Christus een bisdom te leiden. Tegelijk oefenen ze hun ambt uit in naam van de hele kerkgemeenschap waaruit zij geroepen zijn en tot wie zij gezonden zijn. De leidingdienst in de Kerk staat in functie van de gemeenschap van gelovigen, zodat elke gelovige gesterkt wordt en zich gedragen voelt in zijn concreet

getuigenis van het evangelie. Samen met de gelovigen gaat de bisschop op stap en zoekt hij naar sporen van de levende God in de wereld. Hij erkent en bevestigt hun zoeken naar nieuwe vormen van spiritualiteit en van kerkopbouw.

Prioriteiten en oriëntaties

Vanuit dit pleidooi voor een goed begrepen hiërarchisch principe formuleert het IPB een aantal prioriteiten en oriëntaties rond drie prioritaire thema's. Thema's die ruimer gaan dan de problematiek van het ambt en rechtstreeks verband houden met de praktijk van het kerkelijk leven.

Overleg en inspraak staan centraal in de Kerk als Volk Gods. Ruimte voor overleg en advies van leken kan nog steeds groeien. Dit vraagt een sfeer van vertrouwen tussen bisschoppen en leken, en een wederzijdse loyautéit bevordert het overleg en advies. Op lokaal niveau vertaalt overleg en inspraak zich in de consultatie van parochieteams bij de benoeming van parochiepriesters.

Lokaal en universeel is de Kerk een eenheid in verscheidenheid. Het IPB adviseert dat het centrale gezag meer ruimte schept voor de culturele eigenheid en voor de werkelijke noden van de verschillende bisdommen. Bisschoppen zijn immers geen plaatsvervangers van de Paus van Rome. Zij hebben een eigen volwaardig gezag aan wie de gewone en dagelijkse zorg van een bisdom is toevertrouwd (*Lumen gentium*, 27). Overleg- en adviesorganen kunnen een zinvolle bijdrage leveren in de benoeming van bisschoppen.

De **pluralistische samenleving** plaatst de Kerk voor nieuwe uitdagingen zoals: het goed gebruik van de media, ruimte, voor de expertise en de kennis van leken in sociale en ethische kwesties, dialoog met andere groepen omtrent maatschappelijke thema's...

In kadertje overeenkomstig beschikbare plaats

De brochure "*Voor u ben ik bisschop, met u ben ik christengelovige. Prioriteiten en oriëntaties over het herderlijke ambt van de bisschop*" is te verkrijgen op het secretariaat van het IPB. Prijs xxx,-BEF of x,x € + portkosten.

*****

(volledige tekst in kader met gekleurde achtergrond)

Bisschoppen móeten uitleggen: geen vrouwelijke diakens

Vaticaanstad 17 september 2001. De Congregaties voor Geloofsleer, voor de Goddelijke Eredienst en Discipline van de Sacramenten en voor de Clerus publiceerden met instemming van paus Johannes Paulus II een notificatie over het diakonaat voor vrouwen.

Het document stelt uitdrukkelijk dat de kerkelijke wijdingsmacht geen enkele mogelijkheid van een dergelijke wijding voorziet. Het is ook ongeoorloofd initiatieven op stapel te zetten die de bedoeling hebben vrouwelijke kandidaten op het diakonaat voor te bereiden, wat in verschillende landen reeds zou gebeuren. De ondertekenaars wijzen er op dat de waarachtige promotie van de vrouw in de Kerk brede perspectieven opent op het vlak van dienstverlening en samenwerking. Aan de diocesane bisschoppen wordt uitdrukkelijk gevraagd deze notificatie aan hun gelovigen uit te leggen en ze met de nodige haast na te leven.

In de prioriteiten en oriëntaties over het bisschopsambt (zie ook elders in dit nummer) adviseert het IPB o.a. "*dat de centrale organen bij het uitvaardigen van instructies meer ruimte scheppen voor de culturele eigenheid en de reële noden van particuliere kerkgemeenschappen. Bisschoppen moeten ruimte krijgen met de gelovigen in dialoog te gaan rond meningen die niet met officiële standpunten overeenkomen, maar wel naar het evangelie verwijzen. Een te centralistisch bestuur verzwakt het gezag van een diocesane bisschop en de autonomie van een bisdom dat regionaal gepaste initiatieven moet kunnen nemen*".

In juni jl. vertolkte Mgr. Vangheluwe een verlangen dat binnen zijn bisdom leeft: *“Bij velen, en ook bij mij, blijft de vraag leven om vrouwen toe te laten tot de wijding van permanent diaken; ik hoop dat een open gesprek daarover binnen afzienbare tijd kan worden gevoerd.”* (Zie Transparant, juli 2001). De notificatie sluit een dergelijke dialoog uit. Het Vaticaanse document verlamt daarmee elk zoeken binnen de kerkgemeenschap naar nieuwe perspectieven die zich vanuit de huidige situatie van Kerk en samenleving opdringen, van zodra men zich op de grenzen van het dogmatisch en juridisch denken bevindt.

In de lijn van het communiomodel vraagt het IPB in de prioriteiten en oriëntaties dat het eigen initiatief van de bisschop en de lokale gemeenschap die hij vertegenwoordigt erkend wordt. Het IPB drukt er ook de wens uit dat bisschoppen *“in alle openheid de problematiek van de lokale kerkgemeenschap kunnen rapporteren aan het centrale gezag”*, en *“dat zij moedig reageren wanneer instructies te weinig ruimte laten voor de eigen cultuur van een lokale geloofsgemeenschap of geen antwoord geven op lokale noden”*.

*****

“Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid”

Visietekst over diaconie

Naar aanleiding van het jaar van de diaconie – Geroepen tot dienstbaarheid – (september 2002-juni 2003) publiceert het IPB een visietekst over diaconie. In eerste instantie richt de tekst zich dan ook tot alle ‘decisionmakers’ en tot al wie op plaatselijk vlak de Kerk mee gestalte geeft.

De visietekst van het IPB over diaconie geeft geen pasklare antwoorden. Hij confronteert met vragen en geeft een aantal krijtlijnen aan om het gesprek over de eigen missie en zending van vele kerkelijke diensten en organisaties op gang te brengen. De tekst roept dus niet alleen op tot bezinning, maar stimuleert ook de reflectie. Het is aan de diverse diensten en organisaties om vanuit hun expertise, kennis en knowhow antwoorden te geven en om de krijtlijnen in concrete opties om te zetten.

Wat is diaconie – dienstbaarheid? Wat is de betekenis ervan voor het geloof? En hoe krijgt het gestalte? Drie vragen die aantonen dat de reflectie over het diaconaal handelen van de Kerk in de samenleving meervoudig is. We belichten kort een paar krijtlijnen die in de reflectie aan bod komen.

Efficiënt antwoord

Wellicht bestaat de belangrijkste uitdaging erin om na te gaan of we er als Kerk nog in slagen om op concrete noden en behoeften van mensen een efficiënt antwoord te geven. Een samenleving is voortdurend in beweging. Bepaalde noden en behoeften blijven acuut, andere verdwijnen, nieuwe noden en behoeften ontstaan. Uit het beraad blijkt dat sommige diensten en organisaties er niet meer in slagen om concrete noden en behoeften van mensen te lenigen. Zij staan dan ook voor de uitdaging om hun werking te evalueren en bij te sturen. Of, indien nodig, om zichzelf op te heffen en de krachten elders in nieuwe initiatieven te bundelen – bijvoorbeeld ook in pluralistische organisaties. Andere organisaties bewijzen elke dag opnieuw hun relevantie. Daarnaast zien we dat door de confrontatie met nieuwe noden en behoeften nieuwe en hoopgevende initiatieven groeien.

Spiritualiteit

Een tweede even belangrijke uitdaging is de vraag naar de spiritualiteit van de diaconie. Gelovigen engageren zich immers niet zo maar in de samenleving. In de gelovige reflectie is de confrontatie met het bedreigde menszijn een duidelijke oproep van God om op te komen en zich te verzetten tegen kwaad en onrecht. Hiervan is Jezus het voorbeeld bij uitstek. Hij toont ons een levende God die voortdurend de kant van de uitgestotenen, van de armsten en

de zwaksten kiest. Het evangelie is maatstaf en richtsnoer van elk gelovig handelen. Het is het hart van de spiritualiteit van de diaconie en de kern van de christelijke identiteit. Diaconie verbreedt en verdiept het geloof, en omgekeerd.

Samen

Een derde uitdaging waarvoor we staan, is het besef dat diaconie verder gaat dan eerstelijnszorg. Door zijn optreden, stelt Jezus ook structuren in vraag die de mens in zijn waardigheid bedreigen. De kracht van de diaconie schuilt in de kans die de zwaksten krijgen om mee te zoeken naar oplossingen. Nog teveel gebeurt diaconie vanuit een deficietmodel. De hulpverlener reikt goedbedoelde oplossingen aan, die door een eenzijdige interpretatie hun doel voorbij schieten.

In kadertje overeenkomstig plaats

De brochure “*Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid*”. Krijtlijnen voor een kerkelijke diaconie – vandaag en morgen is vanaf eind oktober te bestellen op het IPB-secretariaat.

*****

Stop de waanzin op onze wegen Weekend van de jonge verkeersslachtoffers 24-25 november 2001

Met de steun van de Vlaamse bisschoppen - i.s.m. de vzw Ouders van Verongelukte Kinderen

De cijfers liegen er niet om. In 1999 bedroeg het aantal verkeersslachtoffers onder de 25 jaar 28 % van het totaal aantal doden op de weg. In onze buurlanden ligt het aantal bijna de helft lager. Ook in Vlaanderen kunnen er minder jeugdige verkeersslachtoffers zijn.

Het is belangrijk dat wij niet lijdzaam toezien dat jaarlijks vele kinderen en jongeren in het verkeer sterven. Als christenen zijn wij geroepen om zorg voor elkaar te dragen, en elk leven te bevorderen. Op de weg betekent dit: meer bewustzijn en verantwoordelijkheid.

De uitnodiging om tijdens de vieringen van het zaterdag 24 en zondag 25 november jonge verkeersslachtoffers te gedenken is dan ook een oproep. Allen kennen wij wel een jeugdige slachtoffer in onze onmiddellijke omgeving. Als wij aan hem of haar denken rijden wij voorzichtiger. Het gedenken van jonge verkeersslachtoffers roept ons op tot een voorzichtiger rijgedrag dat het leven eerbiedigt en mensenlevens spaart.

De datum van het weekend sluit aan bij een internationale aandacht in verschillende Europese landen. Het IPB hoopt dat ook in Vlaanderen dit weekend tot een jaarlijkse herdenking van verkeersslachtoffers uitgroeit.

In het kader van dit weekend wijdt Braambos op zondagavond 18 november een uitzending aan verkeersslachtoffers (Canvas, rond 23 uur).

Materiaal voor het weekend.

Affiches worden via de bisdommen verspreid, en kunnen ook op het IPB-secretariaat aangevraagd worden.

Het IPB werkte twee themavieringen uit: een eucharistieviering die aansluit bij het feest van Christus Koning, en een bezinning voor tieners. Beide vieringen staan op de IPB-website (www.ipbsite.be) en zijn eveneens op het secretariaat te bekomen.

*****

Stilte-Atlas Vlaanderen 'En wat is stilte voor u?'

+ kaft

In het kielzog van het gesprek tussen de IPB-leden en religieuzen in oktober 1999 werd de werkgroep 'leken en religieuzen' opgericht. Naast de inrichting van een colloquium werd ook aan een stilte-atlas gedacht. De werkgroep trok naar de Davidsfonds uitgeverij. Het idee voor een stilte-atlas groeide, werd getoetst en positief bevonden.

Het boek bevat naast de nodige praktische gegevens tevens tal van verwijzingen naar groene zones, bossen, bezienswaardigheden in de nabijheid van 40 stilte-plaatsen die beschreven worden. Het zijn alle plaatsen waar je als individuele persoon terecht kunt en waar je een cultuur van stilte treft. Meer dan de objectieve informatie stelt de *Stilte-atlas Vlaanderen* de ontmoeting met mensen die in stilte-plaatsen – i.c. kloosters en abdijen - wonen centraal. Op elke locatie deed de auteur Erik Galle interviews die telkens begonnen met de vraag: 'En wat is stilte voor u ?' Het resultaat is een rijk palet van stiltebeleving. Want een standaardbeleving van stilte bestaat niet. Constanten zijn er wel: het samengaan van stilte met het ontwikkelen van een gerichte aandacht en kunnen afstand nemen. Gegevens en getuigenissen maken van de *Stilte-atlas Vlaanderen* een dubbele gids: een gids die de weg naar stilte-plaatsen wijst, en een gids die op weg helpt naar stilte in het – dagelijks - leven.

Erik Galle, *Stilte-atlas Vlaanderen*, Davidsfonds/Leuven, 2001, 207 p. Voorwoord door Trees Dehaene. ISBN 90 5826 138 7. Prijs: 706 BEF / 17,5 €